

กสม. ๑

รายงานผลการตรวจสอบ

การละเมิดสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่ ๓๑ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

รายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๑๔๔/๒๕๖๔

เรื่อง สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย อันเกี่ยวเนื่องกับสิทธิในกระบวนการยุติธรรม กรณีกล่าวอ้างว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่โดยกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน

ผู้ร้อง

ผู้ถูกร้อง เจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรอ่าวนาง

๑. ความเป็นมา

ผู้ร้องได้ร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามคำร้องที่ ๒๕/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ กล่าวอ้างว่าเมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๓ เจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรอ่าวนาง จังหวัดกระบี่ จับกุมผู้ร้องที่บ้านเลขที่ [REDACTED] อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ โดยไม่มีหมายค้น ในการจับกุมได้ใช้ความรุนแรงโดยใช้อุปกรณ์ทำลายโซ่คล้องกุญแจประตูรั้วหน้าบ้าน และใช้กุญแจมือเข้าควบคุมตัวผู้ร้องไหล่หลังทำให้ผู้ร้องซึ่งป่วยเป็นอัมพฤกษ์ได้รับบาดเจ็บ ภายหลังการจับกุมผู้ถูกร้องนำตัวผู้ร้องไปควบคุมตัวไว้ที่ห้องขังสถานีตำรวจภูธรอ่าวนาง ต่อมาผู้ร้องได้ยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราวโดยใช้หลักทรัพย์เงินสด จำนวน ๑๕๐,๐๐๐ บาท แต่ผู้ถูกร้องดำเนินการล่าช้าเป็นเหตุให้ผู้ร้องได้รับความเดือดร้อน มีอาการหนาวสั่นและมือเท้าชาจากการถูกควบคุมตัวในห้องขังเป็นเวลา ๑๗ ชั่วโมง ทั้งที่เจ้าหน้าที่ตำรวจทราบว่าผู้ร้องป่วยด้วยโรคเส้นเลือดสมองตีบทำให้เป็นอัมพฤกษ์มีอาการปลายมือเท้ากระตุกและมีโรคประจำตัว ได้แก่ โรคเบาหวาน โรคความดัน และโรคหอบหืด ซึ่งต้องใช้ยารักษาอาการและต้องอยู่ในสถานที่พร้อมสำหรับการรักษาพยาบาล ผู้ร้องเห็นว่าการกระทำของเจ้าหน้าที่เป็นการกระทำเกินกว่าเหตุและปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ จึงขอให้ตรวจสอบ

๒. การพิจารณาคำร้องเบื้องต้น

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณาจากข้อเท็จจริงเบื้องต้นแล้วเห็นว่าพฤติการณ์ตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้างเป็นกรณีเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย อันเกี่ยวเนื่องกับสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งอยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตาม

/พระราชบัญญัติ...

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖

๓. การตรวจสอบ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ และระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๖๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ตรวจสอบโดยพิจารณาจากการชี้แจงข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน ดังต่อไปนี้

- ๑) บันทึกคำให้การของผู้ร้อง ลงวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๔ และเอกสารแนบ ประกอบด้วย
 - (๑) บันทึกการจับกุมผู้ร้องของสถานีตำรวจภูธรอ่าวนาง ลงวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๓
 - (๒) รายงานประจำวันสถานีตำรวจภูธรอ่าวนาง ลงวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๓
 - (๓) ภาพถ่ายร่องรอยบาดแผลบริเวณแขนขาของผู้ร้อง
 - (๔) หมายจับศาลจังหวัดกระบี่ ที่ [REDACTED] ลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๓

๒) หนังสือสถานีตำรวจภูธรอ่าวนาง ด่วนที่สุด ที่ ตช ๐๐๒๓(กบ).๑๕/๑๔๘๑ ลงวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๔ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๓) บันทึกการให้ถ้อยคำทางโทรศัพท์ของผู้ร้องต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ลงวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๖๔

๔) บันทึกการให้ถ้อยคำทางโทรศัพท์ของร้อยตำรวจโท [REDACTED] ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ลงวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๖๔

๕) บันทึกการให้ถ้อยคำทางโทรศัพท์ของ [REDACTED] ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ลงวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๖๔

๔. ความเห็นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้พิจารณาคำร้อง ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ร้อง ฝ่ายผู้ถูกร้อง บุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งบทบัญญัติของกฎหมาย และหลักสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องแล้ว ข้อเท็จจริงรับฟังในเบื้องต้นได้ว่า เมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๓ เวลาประมาณ ๑๘.๐๐ น. ผู้ถูกร้อง เข้าจับกุมผู้ร้องที่บ้านเลขที่ [REDACTED] อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ ตามหมายจับศาลจังหวัดกระบี่ ที่ [REDACTED] ลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๓ ภายหลังจากจับกุม ผู้ถูกร้องนำตัวผู้ร้องส่งพนักงานสอบสวนพร้อมหลักฐานและบันทึกการจับกุมที่ผู้ร้องไม่ได้ลงลายมือชื่อ และกล่าวหาว่าผู้ร้องกระทำผิดฐานร่วมกันลักทรัพย์ตั้งแต่สองคนขึ้นไป โดยใช้ยานพาหนะเพื่อสะดวกแก่การกระทำผิด

/หรือการพา...

หรือการพาทรัพย์สินนั้นไป หรือเพื่อให้พ้นการจับกุม และร่วมกันเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นเพื่อถือ การครอบครองอสังหาริมทรัพย์นั้นทั้งหมดหรือแต่บางส่วน หรือเข้าไปกระทำการใด ๆ อันเป็นการรบกวน การครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของเขาโดยปกติสุข ผู้ร้องถูกควบคุมตัวในห้องขังของสถานีตำรวจ อ่าวนางในเวลา ๑๙.๐๐ น. จนถึงวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๔ เวลา ๑๓.๐๐ น. ศาลจังหวัดกระบี่มีคำสั่ง อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวผู้ร้องผ่านระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (Video Conference)

ทั้งนี้ ในชั้นการจับกุม ผู้ร้องอ้างว่าผู้ถูกร้องร่วมกันควบคุมตัวผู้ร้องขณะอยู่ในบ้านโดยใช้ กำลังบังคับนำตัวผู้ร้องลงจากบันได กดหน้าลงกับพื้น จับมือไพล่หลังและใช้กุญแจมือทำให้ผู้ร้องเกิด บาดแผลถลอกบริเวณแขนและขาทั้งสองข้าง ผู้ร้องอ้างว่ามีความเคลือบแคลงสงสัยในกระบวนการขอศาล ออกหมายจับของผู้ถูกร้องว่าดำเนินการขอศาลออกหมายจับโดยไม่ได้พิจารณาหนังสือขอเลื่อนวันพบ พนักงานสอบสวนตามหมายเรียกผู้ต้องหา ครั้งที่ ๒ ในวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓ ทำให้ศาลจังหวัดกระบี่ มีคำสั่งอนุญาตออกหมายจับผู้ร้อง โดยผู้ร้องได้ให้เหตุผลในการขัดขืนการจับกุม ปรากฏตามบันทึกข้อมูล เพิ่มเติมทางโทรศัพท์ ลงวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๖๔ ระบุว่า “ข้าพเจ้าไม่ยินยอมให้จับกุมตัวเนื่องจาก เจ้าหน้าที่ไม่ได้แสดงหมายจับให้ชัดเจน กล่าวคือ เจ้าหน้าที่แสดงกระดาษที่อ้างว่าเป็นหมายจับห่าง ออกไปประมาณ ๒-๓ เมตร ข้าพเจ้าไม่ได้อ่านรายละเอียด และเจ้าหน้าที่ก็ไม่ได้อ่านรายละเอียดดังกล่าวให้ ฟังแต่อย่างใด แจ้งเพียงว่ามีหมายจับ เมื่อข้าพเจ้าเดิน ขัดขืน ไม่ยินยอมให้จับกุม เจ้าหน้าที่ ๔ นาย จึงใช้ กำลังล็อกตัวข้าพเจ้าลงจากบันไดคอนกรีตสูง ๔ ชั้น ทำให้เกิดบาดแผลถลอกตามแขน ขา ต่อมาเมื่อ เจ้าหน้าที่นำตัวข้าพเจ้าลงจากบันไดแล้ว ได้ทำการกดหน้าข้าพเจ้าลงกับพื้น เอามือไพล่หลังและใส่ กุญแจมือ” และ “ข้าพเจ้าไม่ได้ไปโรงพยาบาลเพื่อตรวจร่างกายเนื่องจากเห็นว่าเป็นเพียงแผลถลอก สามารถใส่ยารักษาเองได้แต่บาดแผลดังกล่าวก็ใช้เวลารักษานาน เนื่องจากข้าพเจ้าเป็นเบาหวานทำให้ แผลหายช้า” ประกอบกับมีเอกสารภาพถ่ายแสดงให้เห็นว่าผู้ร้องมีร่องรอยบาดแผลบริเวณแขนขวา แขนซ้าย ขาขวา และขาซ้าย ปรากฏตามเอกสารบันทึกคำให้การของผู้ร้อง ลงวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๔ และภายหลังการจับกุม ผู้ร้องได้ขออนุญาตนายารักษาโรคประจำตัวติดตัวไปด้วยแต่ผู้ถูกร้องปฏิเสธ

ต่อมาในชั้นการสอบสวน ผู้ร้องอ้างว่าตัวแทนของผู้ร้องได้เดินทางมาที่สถานีตำรวจ อ่าวนาง และแจ้งต่อผู้ถูกร้องว่าประสงค์ขอให้ปล่อยชั่วคราวโดยมีหลักทรัพย์ประกันเป็นเงินสด จำนวน ๑๕๐,๐๐๐ บาท แต่ผู้ถูกร้องไม่ดำเนินการโดยไม่ได้แจ้งเหตุผลให้ทราบ ตัวแทนผู้ร้องจึงขอให้ผู้ถูกร้อง ลงบันทึกประจำวันไว้เป็นหลักฐานแทน

กรณีมีปัญหาที่ต้องพิจารณา ๒ ประเด็น คือ

ประเด็นที่หนึ่ง กรณีกล่าวอ้างว่า ในการตรวจค้นและจับกุม ผู้ถูกร้องดำเนินการโดยไม่มี หมายค้นและเข้าจับกุมโดยใช้กำลังบังคับเกินกว่ากรณีที่ต้องกระทำจนเป็นเหตุให้ผู้ร้องได้รับบาดเจ็บ เกิดบาดแผลตามร่างกาย ถือว่าผู้ถูกร้องได้กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน ต่อผู้ร้องหรือไม่

/พิจารณา...

พิจารณาแล้วเห็นว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๘^๑ และมาตรา ๒๙^๒ ได้ให้การรับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย โดยบัญญัติให้บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย การค้นตัวบุคคลหรือการกระทำใดอันกระทบกระเทือนต่อสิทธิหรือเสรีภาพในชีวิตหรือร่างกายจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีเหตุผลตามที่กฎหมายบัญญัติ การควบคุมตัวหรือคุมขังผู้ต้องหาหรือจำเลยให้กระทำเพียงเท่าที่จำเป็น เพื่อป้องกันมิให้มีการหลบหนี และกติกา ระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR) ข้อ ๙ ข้อ ๑๐ และข้อ ๑๔^๓ กำหนดให้บุคคลทุกคนมีสิทธิในเสรีภาพและความ

/ปลอดภัย...

^๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๒๘ บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย

การจับและการคุมขังบุคคลจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

การค้นตัวบุคคลหรือการกระทำใดอันกระทบกระเทือนต่อสิทธิหรือเสรีภาพในชีวิตหรือร่างกาย จะกระทำมิได้ เว้นแต่มีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติ

การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมจะกระทำมิได้

^๒ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๒๙ บุคคลไม่ต้องรับโทษทางอาญา เว้นแต่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้น บัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้

ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุด แสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้

การควบคุมตัวหรือคุมขังผู้ต้องหาหรือจำเลยให้กระทำเพียงเท่าที่จำเป็น เพื่อป้องกันมิให้มีการหลบหนี

ฯลฯ

ฯลฯ

^๓ กติกา ระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR)

ข้อ ๙

๑. บุคคลทุกคนมีสิทธิในเสรีภาพและความปลอดภัยของร่างกาย บุคคลจะถูกจับกุมหรือควบคุมโดยอำเภอใจมิได้ บุคคลจะถูกกลั่นแกล้งหรือทารุณกรรมของตนมิได้ ยกเว้นโดยเหตุและโดยเป็นไปตามกระบวนการที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

๒. ในขณะที่จับกุม บุคคลใดที่ถูกจับกุมจะต้องได้รับแจ้งถึงเหตุผลในการจับกุม และจะต้องได้รับแจ้งถึงข้อหาที่ถูกจับกุมโดยพลัน

๓. บุคคลใดที่ถูกจับกุมหรือควบคุมตัวในข้อหาทางอาญา จะต้องถูกนำตัวโดยพลันไปยังศาลหรือเจ้าหน้าที่อื่นที่มีอำนาจตามกฎหมายที่จะใช้อำนาจทางตุลาการ และจะต้องมีสิทธิได้รับการพิจารณาคดีภายในเวลาอันสมควร หรือได้รับการปล่อยตัวไป มิให้ถือเป็นหลักทั่วไปว่าจะต้องควบคุมบุคคลที่รอการพิจารณาคดี แต่ในการปล่อยตัวอาจกำหนดให้

ปลอดภัยของร่างกาย บุคคลจะถูกจับกุมหรือควบคุมโดยอำเภอใจมิได้ บุคคลจะถูกลิดรอนเสรีภาพของตนมิได้ ยกเว้นโดยเหตุและโดยเป็นไปตามกระบวนการที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย ในขณะที่จับกุม บุคคลใดที่ถูกจับกุมจะต้องได้รับแจ้งถึงเหตุผลในการจับกุม และจะต้องได้รับแจ้งถึงข้อหาที่ถูกจับกุมโดยพลัน บุคคลที่ถูกลิดรอนเสรีภาพต้องได้รับการปฏิบัติด้วยความมีมนุษยธรรม และความเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และบุคคลซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด ต้องมีสิทธิได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ จนกว่าจะพิสูจน์ตามกฎหมายได้ว่ามีความผิด ประกอบกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๓^๔ กำหนดให้ในการจับกุม พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจะจับผู้ใดโดยไม่มีหมายจับหรือคำสั่งของศาลนั้นไม่ได้ เว้นแต่กรณีตามที่กฎหมายกำหนด ถ้าบุคคลซึ่งจะถูกจับขัดขวางหรือจะขัดขวางการจับ หรือหลบหนีหรือพยายามจะหลบหนี ผู้ทำการจับมีอำนาจใช้วิธีหรือการป้องกันทั้งหลายเท่าที่เหมาะสมแก่พฤติการณ์แห่งเรื่องในการจับนั้น

/จากการ...

มีการประกันว่าจะมาปรากฏตัวในการพิจารณาคดี ในขั้นตอนอื่นของกระบวนการพิจารณา และจะมาปรากฏตัวเพื่อการบังคับตามคำพิพากษา เมื่อถึงวาระนั้น

๔. บุคคลใดที่ถูกลิดรอนเสรีภาพโดยการจับกุมหรือการควบคุม มีสิทธินำคดีขึ้นสู่ศาลเพื่อให้ศาลตัดสิน โดยไม่ชักช้าถึงความชอบด้วยกฎหมายของการควบคุมนั้น และหากการควบคุมไม่ชอบด้วยกฎหมายก็ให้ศาลมีคำสั่งปล่อยตัวไป

๕. บุคคลใดที่ถูกจับกุมหรือถูกควบคุมโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายมีสิทธิได้รับคำสันนิษฐานใหม่ทดแทน

ข้อ ๑๐ (๑) ระบุว่า “บุคคลทั้งปวงที่ถูกลิดรอนเสรีภาพต้องได้รับการปฏิบัติด้วยความมีมนุษยธรรม และความเคารพในศักดิ์ศรีแต่กำเนิดแห่งความเป็นมนุษย์”

ข้อ ๑๔ (๒) ระบุว่า “หากบุคคลซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด ต้องมีสิทธิได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ตามกฎหมายได้ว่าไม่มีความผิด”

^๔ มาตรา ๘๓ ในการจับนั้น เจ้าพนักงานหรือราษฎรซึ่งทำการจับต้องแจ้งแก่ผู้ที่จะถูกจับนั้นว่าเขาต้องถูกจับแล้วสั่งให้ผู้ถูกจับไปยังที่ทำการของพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ถูกจับพร้อมด้วยผู้จับ เว้นแต่สามารถนำไปที่ทำการของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบได้ในขณะนั้น ให้นำไปที่ทำการของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบดังกล่าว แต่ถ้าจำเป็นก็ให้จับตัวไป

ในกรณีที่เจ้าพนักงานเป็นผู้จับ ต้องแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกจับทราบ หากมีหมายจับให้แสดงต่อผู้ถูกจับพร้อมทั้งแจ้งด้วยว่า ผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะไม่ให้การหรือให้การก็ได้และถ้อยคำของผู้ถูกจับนั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้และผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะพบและปรึกษานายความ หรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความ ถ้าผู้ถูกจับประสงค์จะแจ้งให้ญาติหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจทราบถึงการจับกุมที่สามารถดำเนินการได้โดยสะดวกและไม่เป็นการขัดขวางการจับหรือการควบคุม ผู้ถูกจับหรือทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยแก่บุคคลหนึ่งบุคคลใด ก็ให้เจ้าพนักงานอนุญาตให้ผู้ถูกจับดำเนินการได้ตามสมควรแก่กรณี ในการนี้ให้เจ้าพนักงานผู้จับนั้นบันทึกการจับดังกล่าวไว้ด้วย

ถ้าบุคคลซึ่งจะถูกจับขัดขวางหรือจะขัดขวางการจับ หรือหลบหนีหรือพยายามจะหลบหนี ผู้ทำการจับมีอำนาจใช้วิธีหรือการป้องกันทั้งหลายเท่าที่เหมาะสมแก่พฤติการณ์แห่งเรื่องในการจับนั้น

จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงปรากฏว่าในการจับกุมผู้ร้องเมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๓ ผู้ถูกร้องดำเนินการจับกุมผู้ร้องโดยอาศัยหมายจับศาลจังหวัดกระบี่ ที่ [REDACTED] ลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๓ ที่บ้านของผู้ร้อง เลขที่ [REDACTED] อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ ในเวลา ประมาณ ๑๗.๓๐ - ๑๘.๐๐ น. ต่อมาเวลา ๑๙.๐๐ น. ผู้ถูกร้องนำตัวผู้ร้องส่งพนักงานสอบสวนสถานี ตำรวจภูธรอ่าวนาง และได้จัดทำบันทึกการจับกุมโดยแสดงพฤติการณ์ในการจับปรากฏตามบันทึกการ จับกุมสถานีตำรวจภูธรอ่าวนาง ลงวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๓ ระบุว่า ผู้ถูกร้องได้แสดงหมายจับต่อผู้ร้อง ตรวจสอบบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ร้องเพื่อยืนยันตัวบุคคล และแจ้งสิทธิและข้อกล่าวหาให้ผู้ร้อง ทราบ โดยผู้ร้องไม่ได้ลงลายมือชื่อรับทราบบันทึกจับกุมดังกล่าว โดยผู้ถูกร้องได้ชี้แจงตามหนังสือสถานี ตำรวจภูธรอ่าวนาง ด่วนที่สุด ที่ ตช ๐๐๒๓(กบ).๑๕/๑๔๘๑ ลงวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๔ ว่าในการเข้า ตรวจค้นจับกุมกรณีนี้สามารถดำเนินการโดยไม่จำเป็นต้องมีหมายค้น เนื่องจากเป็นการจับกุมผู้ร้องซึ่งเป็น ผู้ต้องหาตามหมายจับของศาลที่บ้านพักของผู้ร้องเองตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๙๒ (๕)^๔ และในการเข้าจับกุมนั้น ผู้ถูกร้องได้แสดงหมายจับให้ผู้ร้องทราบในรูปแบบหมายจับ อิเล็กทรอนิกส์ และสอบถามชื่อผู้ร้องเพื่อยืนยันตัวบุคคลตามหมายจับ แต่ผู้ร้องขัดขืนไม่ยินยอมให้ความ ร่วมมือในการจับ ผู้ถูกร้องแสดงหมายจับอีกครั้งหนึ่งแต่ผู้ร้องบ่ายเบี่ยง ผู้ถูกร้องแจ้งเหตุจำเป็นในการใช้ เครื่องพันธนาการและเข้าจับกุม ส่วนการออกหมายจับเป็นการออกหมายจับด้วยเหตุว่ามีหลักฐานตาม สมควรว่าบุคคลน่าจะได้กระทำความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปี ซึ่งเป็นดุลยพินิจของ ศาล ไม่เกี่ยวข้องกับการที่ผู้ร้องมีเหตุขัดข้องและไม่ได้มาพบผู้ถูกร้องตามหมายเรียกตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง

ข้อเท็จจริงดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าในการตรวจค้นและจับกุม ผู้ถูกร้องดำเนินการโดยมี เหตุเพื่อจับกุมผู้ร้องซึ่งเป็นบุคคลตามหมายจับของศาล เมื่อผู้ถูกร้องพบว่าผู้ร้องอยู่ในบ้านได้แสดง หมายจับ และเมื่อจับกุมได้แล้วก็นำตัวผู้ร้องส่งพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรอ่าวนางโดยเร็ว จึงเป็นการดำเนินการตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนด สำหรับการที่ผู้ถูกร้องใช้กำลังในการเข้าจับกุมเป็น เหตุให้ได้รับบาดเจ็บซึ่งผู้ร้องแสดงพยานหลักฐานเป็นสำเนาภาพถ่ายร่องรอยอาการบาดเจ็บบริเวณแขน และขาทั้งสองข้างนั้น กรณีตามคำร้องปรากฏว่าในการจับกุม ผู้ร้องมีพฤติการณ์ดื้อ ขัดขืนการจับ ผู้ถูกร้องจึงใช้กำลังเข้าควบคุมตัวผู้ร้องลงจากบันไดจนทำให้ผู้ร้องมีบาดแผลถลอกตามร่างกาย บาดแผล ตามร่างกายของผู้ร้องเป็นผลจากการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ถูกร้องในการจับกุมผู้ต้องหาตามหมายจับซึ่งขัดขืน

/การจับกุม...

^๔ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๙๒ ห้ามมิให้ค้นในที่รโหฐานโดยไม่มีหมายค้นหรือคำสั่งของศาล เว้นแต่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นผู้ค้น และในกรณีดังต่อไปนี้

๑. เวลา

๒. เวลา

(๕) เมื่อที่รโหฐานนั้นผู้จะต้องถูกจับเป็นเจ้าบ้าน และการจับนั้นมีหมายจับหรือจับตาม มาตรา ๗๘

การจับกุมอันอยู่ในวิสัยที่อาจเกิดขึ้นได้ ผู้ถูกร้องได้ปฏิบัติหน้าที่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๓ วรรคสาม คือ ถ้าบุคคลซึ่งจะถูกจับขัดขวางหรือจะขัดขวางการจับหรือหลบหนีหรือพยายามจะหลบหนี ผู้ทำการจับมีอำนาจใช้วิธีหรือการป้องกันทั้งหลายเท่าที่เหมาะสมแก่พฤติการณ์แห่งเรื่องในการจับนั้น กรณีจึงยังไม่ปรากฏว่าผู้ถูกร้องกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อผู้ร้องตามที่กล่าวอ้าง เห็นควรยุติเรื่องในประเด็นนี้

สำหรับข้อกล่าวอ้างว่าผู้ถูกร้องไม่ได้ดำเนินการให้ผู้ร้องทราบรายละเอียดของหมายจับอย่างชัดเจน โดยผู้ร้องอ้างว่าผู้ถูกร้องแสดงหมายจับเป็นกระดาษห่างออกไป ๒-๓ เมตร และผู้ถูกร้องอ้างว่าได้แสดงหมายจับอิเล็กทรอนิกส์แล้วนั้นเห็นว่า ข้อเท็จจริงยังไม่เป็นที่ยุติว่าผู้ถูกร้องแสดงหมายจับต่อผู้ร้องในรูปแบบใด เห็นว่าข้อเท็จจริงดังกล่าวเป็นปัญหาการสื่อสารระหว่างผู้ร้องกับผู้ถูกร้องซึ่งเมื่อพิจารณาประกอบกับการที่ผู้ร้องมีความคลางแคลงใจเกี่ยวกับขั้นตอนการออกหมายจับอยู่เดิมจึงอาจเป็นสาเหตุทำให้ผู้ร้องบ่าเบียงและขัดข้องการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ถูกร้อง ทำให้ผู้ถูกร้องใช้กำลังเข้าจับกุมผู้ร้องจนได้รับบาดเจ็บ

ประเด็นที่สอง กรณีกล่าวอ้างว่า ภายหลังการจับตัวผู้ถูกจับ ผู้ถูกร้องไม่ดำเนินการหรือพิจารณาสั่งให้ปล่อยชั่วคราวโดยเร็วในขณะที่ผู้ร้องอยู่ในอำนาจควบคุมตัวของผู้ถูกร้อง เป็นเหตุให้ผู้ร้องไม่ได้รับการอำนวยความสะดวกหรือสิทธิมนุษยชนในคดีอาญา ถือว่าผู้ถูกร้องได้กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อผู้ร้องหรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๖๘ บัญญัติให้รัฐพึงจัดระบบการบริหารงานในกระบวนการยุติธรรมทุกด้านให้มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ รวมทั้งให้รัฐพึงให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายที่จำเป็นและเหมาะสมในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม โดยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๖๔^๖ มาตรา ๘๔/๑^๗

/มาตรา...

^๖ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๖๔ ถ้าบุคคลที่มีชื่อในหมายอาญาถูกจับ หรือบุคคลหรือสิ่งของที่มีหมายให้ค้นได้ค้นพบแล้ว ถ้าสามารถจะทำได้ก็ให้ส่งบุคคลหรือสิ่งของนั้นโดยด่วนไปยังศาลซึ่งออกหมายหรือเจ้าพนักงานตามที่กำหนดไว้ในหมายแล้วแต่กรณี เว้นแต่จะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

^๗ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๘๔/๑ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งมีผู้นำผู้ถูกจับมาส่งนั้น จะปล่อยผู้ถูกจับชั่วคราวหรือควบคุมผู้ถูกจับไว้ก็ได้ แต่ถ้าเป็นการจับโดยมีหมายของศาลให้รับดำเนินการตามมาตรา ๖๔ และในกรณีที่ต้องส่งผู้ถูกจับไปยังศาล แต่ไม่อาจส่งไปได้ในขณะนั้นเนื่องจากเป็นเวลาศาลปิดหรือใกล้จะปิดทำการ ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่รับตัวผู้ถูกจับไว้มีอำนาจปล่อยผู้ถูกจับชั่วคราวหรือควบคุมผู้ถูกจับไว้ได้จนกว่าจะถึงเวลาศาลเปิดทำการ

มาตรา ๘๗^๕ และมาตรา ๑๐๖ - ๑๐๘^๕ กำหนดอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานในการจับกุม การนำตัวผู้ต้องหาไปศาล การอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว รวมทั้งหลักเกณฑ์ในการปล่อยชั่วคราว ซึ่งสอดคล้องกับ

/กติกา...

๕ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๘๗ ห้ามมิให้ควบคุมผู้ถูกจับไว้เกินกว่าจำเป็นตามพฤติการณ์แห่งคดี

ในกรณีความผิดลหุโทษ จะควบคุมผู้ถูกจับไว้ได้เท่าเวลาที่จะถามค่าให้การ และที่จรรู้ตัวว่าเป็นใครและที่อยู่ของเขายู่ที่ไหนเท่านั้น

ในกรณีที่ผู้ถูกจับไม่ได้รับการปล่อยชั่วคราว และมีเหตุจำเป็นเพื่อทำการสอบสวน หรือการฟ้องคดีให้นำตัวผู้ถูกจับไปศาลภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ถูกจับถูกนำตัวไปถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวนตามมาตรา ๘๓ เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นอันมิอาจก้าวล่วงเสียได้โดยให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลขอหมายขังผู้ต้องหานั้นไว้ ให้ศาลสอบถามผู้ต้องหาว่าจะมีข้อคัดค้านประการใดหรือไม่และศาลอาจเรียกพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการมาชี้แจงเหตุจำเป็น หรืออาจเรียกพยานหลักฐานมาเพื่อประกอบการพิจารณาก็ได้

๕ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๑๐๖ คำร้องขอให้ปล่อยผู้ต้องหาหรือจำเลยชั่วคราวโดยไม่ต้องมีประกัน หรือมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกัน ไม่ว่าผู้นั้นต้องควบคุมหรือขังตามหมายศาล ยอมยื่นได้โดยผู้ต้องหา จำเลย หรือผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้อง ดังนี้

(๑) เมื่อผู้ต้องหาถูกควบคุมอยู่และยังมิได้ถูกฟ้องต่อศาล ให้ยื่นต่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๑๐๗ เมื่อได้รับคำร้องให้ปล่อยชั่วคราว ให้เจ้าพนักงานหรือศาลรีบสั่งอย่างรวดเร็วและผู้ต้องหาหรือจำเลยทุกคนพึงได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว โดยอาศัยหลักเกณฑ์ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐๘ มาตรา ๑๐๘/๑ มาตรา ๑๐๙ มาตรา ๑๑๐ มาตรา ๑๑๑ มาตรา ๑๑๒ มาตรา ๑๑๓ และมาตรา ๑๑๓/๑

คำสั่งให้ปล่อยชั่วคราวตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้เกี่ยวข้องดำเนินการตามคำสั่งดังกล่าวโดยทันที

มาตรา ๑๐๘ ในการวินิจฉัยคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราว ต้องพิจารณาข้อเหล่านี้ประกอบ

(๑) ความหนักเบาแห่งข้อหา

(๒) พยานหลักฐานที่ปรากฏแล้วมีเพียงใด

(๓) พฤติการณ์ต่าง ๆ แห่งคดีเป็นอย่างไร

(๔) เชื้อถือผู้ร้องขอประกันหรือหลักประกันได้เพียงใด

(๕) ผู้ต้องหาหรือจำเลยน่าจะหลบหนีหรือไม่

(๖) ภัยอันตรายหรือความเสียหายที่จะเกิดจากการปล่อยชั่วคราวมีเพียงใดหรือไม่

(๗) ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องขังตามหมายศาล ถ้ามีคำคัดค้านของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ โจทก์ หรือผู้เสียหาย แล้วแต่กรณี ศาลพึงรับประกอบการวินิจฉัยได้

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยชั่วคราวหรือศาลอาจรับฟังข้อเท็จจริง รายงานหรือความเห็นของเจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายกำหนดให้มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวกับการนั้นเพื่อประกอบการพิจารณาสั่งคำร้องด้วยก็ได้

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR) ข้อ ๙ และข้อ ๑๔^{๑๐} ที่กำหนดให้ในการพิจารณาคดีอาญา บุคคลทุกคนซึ่งต้องหา /ว่ากระทำ...

ในการอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยชั่วคราวหรือศาล จะกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับที่อยู่หรือเงื่อนไขอื่นใดให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวปฏิบัติ หรือในกรณีที่ผู้นั้นยินยอมจะสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของผู้ถูกปล่อยชั่วคราวก็ได้ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการหลบหนี หรือภัยอันตรายหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น แต่ถ้าผู้ถูกปล่อยชั่วคราวมีอายุไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ แม้ผู้นั้นยินยอมจะสั่งให้ใช้อุปกรณ์ดังกล่าวได้ต่อเมื่อผู้นั้นมีพฤติการณ์ที่อาจเป็นภัยต่อบุคคลอื่นอย่างร้ายแรง หรือมีเหตุสมควรประการอื่น

มาตรา ๑๐๘/๑ การสั่งไม่ให้ปล่อยชั่วคราว จะกระทำได้ต่อเมื่อมีเหตุอันควรเชื่อเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้

- (๑) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะหลบหนี
- (๒) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน
- (๓) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะไปก่อเหตุอันตรายประการอื่น
- (๔) ผู้ร้องขอประกันหรือหลักประกันไม่น่าเชื่อถือ

(๕) การปล่อยชั่วคราวจะเป็นอุปสรรคหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อการสอบสวนของเจ้าพนักงานหรือการดำเนินคดีในศาล คำสั่งไม่ให้ปล่อยชั่วคราวต้องแสดงผล และต้องแจ้งเหตุดังกล่าวให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยและผู้ยื่นคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวทราบเป็นหนังสือโดยเร็ว

มาตรา ๑๐๘/๒ ในกรณีที่พยานสำคัญในคดีอาจได้รับภัยอันตรายอันเนื่องมาแต่การปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย พยานนั้นอาจคัดค้านการปล่อยชั่วคราวนั้นได้ โดยยื่นคำร้องต่อพนักงานสอบสวนพนักงานอัยการ หรือศาล แล้วแต่กรณี ถ้ามีคำคัดค้านการปล่อยชั่วคราวตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการหรือศาล แล้วแต่กรณี พิจารณาคำคัดค้านดังกล่าวทันที โดยให้มีอำนาจเรียกผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งสองฝ่ายมาสอบถามเพื่อประกอบการพิจารณาและมีคำสั่งตามที่เห็นสมควร

^{๑๐} กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR)

ข้อ ๙ ข้อย่อย ๒ - ๓

“๒. ในขณะที่จับกุม บุคคลใดที่ถูกจับกุมจะต้องได้รับแจ้งถึงเหตุผลในการจับกุม และจะต้องได้รับแจ้งถึงข้อหาที่ถูกจับกุมโดยพลัน

๓. บุคคลใดถูกจับกุมหรือควบคุมตัวในข้อหาทางอาญา จะต้องถูกนำตัวโดยพลันไปยังศาลหรือเจ้าหน้าที่อื่นที่มีอำนาจตามกฎหมายที่จะใช้อำนาจทางตุลาการ และจะต้องมีสิทธิได้รับการพิจารณาคดีในเวลาอันสมควรหรือได้รับการปล่อยตัวไป มิให้ถือเป็นหลักทั่วไปว่าจะต้องควบคุมบุคคลที่รอการพิจารณาคดี แต่ในการปล่อยตัวอาจกำหนดให้มีการประกันว่าจะมาปรากฏตัวในการพิจารณาคดี ในขั้นตอนอื่นของกระบวนการพิจารณา และจะมาปรากฏตัวเพื่อการบังคับตามคำพิพากษา เมื่อถึงวาระนั้น”

ข้อ ๑๔ ข้อย่อย ๓.

“๓. ในการพิจารณาคดีอาญา บุคคลทุกคนซึ่งต้องหาว่ากระทำผิดย่อมมีสิทธิที่จะได้รับหลักประกันขั้นต่ำดังต่อไปนี้โดยเสมอภาค

ว่ากระทําผิดย่อมมีสิทธิที่จะได้รับหลักประกันขั้นต่ำในการได้รับแจ้งถึงเหตุผลในการจับกุม ได้รับแจ้งถึงข้อหาที่ถูกจับกุมโดยพลัน และมีสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาโดยไม่ชักช้าเกินความจำเป็น

ส่วนในการปฏิบัติ สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้มีคำสั่ง ที่ ๔๑๙/๒๕๕๖ เรื่อง การอำนวยความสะดวกในคดีอาญา การทำสำนวนการสอบสวน และมาตรการควบคุม ตรวจสอบ เร่งรัดการสอบสวนคดีอาญา ลงวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๖ กำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการควบคุมตัวให้ต้องกระทำภายใต้หลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น เจ้าพนักงานตำรวจซึ่งรับมอบตัวผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาไว้ควบคุม ต้องแจ้งสิทธิของผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จัดให้สามารถติดต่อกับญาติหรือผู้ที่ไว้วางใจให้ทราบถึงการจับและสถานที่ที่ถูกควบคุมตัว ทั้งนี้ เจ้าพนักงานตำรวจจะปล่อยผู้ถูกจับชั่วคราวหรือควบคุมตัวผู้ถูกจับไว้ก็ได้ และในกรณีที่ต้องส่งผู้ถูกจับไปยังศาลแต่ไม่สามารถส่งไปได้ในขณะนั้นเนื่องจากเป็นเวลาศาลปิดหรือใกล้จะปิดทำการ ให้เจ้าพนักงานตำรวจมีอำนาจปล่อยผู้ถูกจับชั่วคราวหรือควบคุมผู้ถูกจับไว้จนกว่าจะถึงเวลาศาลเปิดทำการ ห้ามมิให้ควบคุมผู้ถูกจับไว้เกินกว่าความจำเป็นแก่พฤติการณ์แห่งคดี และให้พนักงานสอบสวนพึงทราบถึงอำนาจการควบคุมของพนักงานสอบสวนและศาล และในการปล่อยชั่วคราวในคดีอาญาต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาเป็นผู้บริสุทธิ์หรือไม่มีความผิดจนกว่าศาลจะพิพากษาถึงที่สุดว่าบุคคลนั้นเป็นผู้กระทำความผิด หากผู้ต้องหาถูกควบคุมตัวอยู่ในระหว่างการสอบสวนของพนักงานสอบสวนให้หัวหน้างานที่มีอำนาจสอบสวนพิจารณาสั่งคำร้องให้ปล่อยชั่วคราวโดยเร็วโดยให้พิจารณาให้เสร็จสิ้นภายใน ๑ ชั่วโมง นับแต่ได้รับเรื่อง เว้นแต่มีกรณีเหตุจำเป็นไม่อาจพิจารณาสั่งการได้ภายในกำหนดให้บันทึกเหตุจำเป็นนั้นไว้ในคำร้องหรือบันทึกเสนอสัญญาประกัน แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกิน ๒๔ ชั่วโมง นับแต่ได้รับคำร้อง

จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการให้ปล่อยชั่วคราวผู้ร้องในชั้นสอบสวนปรากฏว่าผู้ร้องถูกควบคุมตัวที่สถานีตำรวจภูธรอ่าวนาง ตั้งแต่เวลา ๑๙.๐๐ น. ต่อมาเวลา ๒๑.๐๐ - ๒๒.๐๐ น. [REDACTED] ผู้แทนของผู้ร้อง ได้แจ้งขอปล่อยชั่วคราวผู้ร้องด้วยวาจาต่อพนักงานสอบสวนโดยไม่ได้จัดทำเอกสารคำร้องขอประกันตัวยื่นต่อเจ้าหน้าที่ และ [REDACTED] ไม่ได้พบผู้กำกับสถานีตำรวจภูธรอ่าวนางซึ่งเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาการปล่อยชั่วคราว สถานีตำรวจภูธรอ่าวนางจึงยังไม่ได้รับคำร้องขอ /ปล่อยชั่วคราว...

(ก) สิทธิที่จะได้รับแจ้งโดยพลันซึ่งรายละเอียดเกี่ยวกับสภาพและเหตุแห่งความผิดที่ถูกกล่าวหาในภาษาซึ่งบุคคลนั้นเข้าใจได้

(ข) ...

(ค) สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาโดยไม่ชักช้าเกินความจำเป็น

(ง) ...

ปล่อยชั่วคราวตามแบบคำร้องที่ทางราชการจัดทำขึ้น ทั้งนี้ ในการขอปล่อยชั่วคราวผู้ร้องระหว่างการสอบสวนนั้น ร้อยตำรวจโท [REDACTED] รองสารวัตรสอบสวน สถานีตำรวจภูธรอ่าวนาง ซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่ในระหว่างที่ผู้ร้องถูกควบคุมตัวได้ให้ข้อเท็จจริงระบุว่า เมื่อได้รับแจ้งว่า [REDACTED] ประสงค์ขอให้ปล่อยชั่วคราวก็ได้ดำเนินการแจ้งสิทธิเกี่ยวกับการขอประกันตัว หลักทรัพย์ รวมถึงเงินเบื้องต้นที่ต้องใช้ในการประกันตัว รวมทั้งแจ้งให้ [REDACTED] ทราบว่า ผู้มีอำนาจพิจารณาสั่งอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว คือ ผู้กำกับสถานีตำรวจภูธรอ่าวนางและรองผู้กำกับสถานีตำรวจภูธรอ่าวนาง แต่ทั้งสองไม่อยู่ที่สถานีตำรวจเนื่องจากเป็นเวลากลางคืน ประกอบกับขณะนั้นอยู่ในระหว่างการสอบสวน และการสอบปากคำยังไม่แล้วเสร็จ ร้อยตำรวจโท [REDACTED] จึงไม่ได้นำใบคำร้องขอประกันตัวให้ [REDACTED] ต่อมาเมื่อดำเนินการสอบปากคำผู้ร้องแล้วเสร็จในวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๓ เวลา ๐๘.๓๐ น. จึงได้ประสานให้ [REDACTED] ไปยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราวที่ศาลจังหวัดกระบี่ และศาลจังหวัดกระบี่มีคำสั่งอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวผู้ร้อง

ข้อเท็จจริงดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการขอให้ผู้ร้องดำเนินการเพื่อให้ปล่อยชั่วคราวผู้ร้องนี้เป็นการขอให้ปล่อยผู้ถูกจับโดยมีหมายของศาลในขณะที่ศาลปิดทำการ จึงเป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ถูกร้องในฐานะผู้รับตัวผู้ถูกจับในการพิจารณาว่าจะปล่อยผู้ถูกจับชั่วคราวหรือควบคุมตัวผู้ถูกจับไว้จนกว่าจะถึงเวลาศาลเปิดทำการก็ได้ ประกอบกับในระหว่างที่ผู้ถูกร้องควบคุมตัวผู้ร้องไว้ นั้นผู้ถูกร้องยังดำเนินการสอบปากคำผู้ร้องก่อนที่จะนำตัวไปศาล จึงเป็นกรณีที่ผู้ถูกร้องเลือกที่จะควบคุมตัวผู้ร้องไว้ทำการสอบสวน การไม่พิจารณาหรือไม่ดำเนินการปล่อยชั่วคราวผู้ร้องในชั้นสอบสวนจึงเป็นกรณีที่ผู้ถูกร้องมีเหตุความจำเป็น อีกทั้งการควบคุมตัวนั้นไม่ได้เกินกว่าระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด คือ ภายใน ๔๘ ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ร้องถูกนำตัวมาที่ทำการของพนักงานสอบสวน และต่อมาผู้ถูกร้องยังได้ดำเนินการผ่านระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (Video Conference) เพื่อให้ผู้ร้องได้รับการพิจารณาปล่อยชั่วคราวโดยศาลจังหวัดกระบี่ในวันรุ่งขึ้นแล้ว ผู้ร้องได้รับการพิจารณาให้ปล่อยชั่วคราวตามความประสงค์

ดังนั้นจึงเห็นว่า ในการควบคุมตัวในชั้นสอบสวน ผู้ถูกร้องใช้อำนาจในการควบคุมตัวผู้ร้องไว้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๔/๑ และมาตรา ๘๗ กล่าวคือ ผู้ถูกร้องจับกุมผู้ร้องซึ่งเป็นบุคคลตามหมายจับของศาลแต่ไม่อาจนำตัวผู้ร้องไปศาลได้เนื่องจากเป็นเวลาศาลปิดทำการ และผู้ถูกร้องซึ่งมีอำนาจปล่อยชั่วคราวหรือควบคุมตัวผู้ร้องไว้ได้จนกว่าจะถึงเวลาศาลเปิดทำการได้ควบคุมตัวผู้ร้องไว้โดยมีเหตุจำเป็นเพื่อทำการสอบสวน และต่อมาได้นำตัวผู้ร้องไปศาลภายในระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนด กรณีที่ผู้ถูกร้องควบคุมตัวผู้ร้องไว้ในชั้นสอบสวนโดยที่ผู้ร้องไม่ได้รับการปล่อยชั่วคราว จึงยังไม่ปรากฏว่าผู้ถูกร้องกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อผู้ร้องตามข้อกล่าวอ้าง เห็นควรยุติเรื่องในประเด็นนี้เช่นกัน

/อย่างไรก็ตาม...

อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีข้อสังเกตในประเด็นการจับกุมที่ต้องใช้กำลังในการควบคุมตัวในกรณีของผู้ร้องว่า ผู้ถูกร้องได้ดำเนินการแจ้งหมายจับต่อผู้ร้องแล้วไม่ว่าจะโดยการแสดงหมายจับทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือการใช้หมายจับเป็นเอกสารในลักษณะที่ไม่ชัดเจนเพียงพอ จะทำให้ผู้ร้องไม่เข้าใจรายละเอียดและเหตุผลในการจับ จนเกิดการขัดขืน ไม่ยินยอมให้จับ ซึ่งข้อเท็จจริงดังกล่าวสอดคล้องกับหลักฐานบันทึกการจับกุมของสถานีตำรวจภูธรอำเภอนางที่ผู้ร้องไม่ยินยอมลงลายมือชื่อรับทราบจนผู้ถูกร้องต้องใช้กำลังและทำให้การจับนั้นส่งผลให้ผู้ร้องได้รับบาดเจ็บ ประกอบกับการที่ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริงว่าได้แสดงหมายจับอิเล็กทรอนิกส์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๗๗ แล้ว นั้น เห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๗๗^{๑๑} เป็นการกำหนดเกี่ยวกับการจัดการเอกสารหมายจับให้สามารถใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นได้และให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ซึ่งข้อบังคับของประธานศาลฎีกากว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการออกคำสั่งหรือหมายอาญา พ.ศ. ๒๕๔๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ ๕๖ กำหนดให้ “ในกรณีที่ต้องมีวิธีการใดในทางธุรการเพื่อให้การปฏิบัติตามระเบียบนี้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย เช่น การจัดระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อรับคำร้องขอออกหมาย การตรวจสอบความแท้จริงของหมายการบันทึกข้อมูลและการรายงานผลการปฏิบัติตามหมาย ความปลอดภัยของข้อมูล การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลกลางเพื่อรวบรวมรายละเอียดของหมาย และการประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น ให้เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นผู้กำหนดวิธีการนั้น” ประกอบกับประกาศสำนักงานศาลยุติธรรม เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการดำเนินงานเกี่ยวกับหมายจับผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ลงวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๖๒ ได้กำหนดให้วิธีการร้องขอออกหมายจับของเจ้าพนักงานกระทำได้โดยการยื่นคำร้อง และเอกสารประกอบต่อศาลที่ขอให้ออกหมายจับ หรือบันทึกข้อมูลคำร้องผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงานที่ได้รับอนุญาตจากสำนักงานศาลยุติธรรมเพื่อส่งข้อมูลไปยังระบบของศาลโดยให้ผู้ร้องขอนำคำร้องและเอกสารประกอบไปยื่นต่อศาลด้วย ซึ่งเป็นการกำหนด

/วิธีการ...

^{๑๑} ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๗๗ หมายจับให้ใช้ได้ทั่วราชอาณาจักร การจัดการตามหมายจับนั้นจะจัดการตามเอกสารหรือหลักฐานอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ก็ได้

(๑) สำเนาหมายอันรับรองว่าถูกต้องแล้ว

(๒) โทรเลขแจ้งว่าได้ออกหมายแล้ว

(๓) สำเนาหมายที่ส่งทางโทรสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่น ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา

การจัดการตาม (๒) และ (๓) ให้ส่งหมายหรือสำเนาอันรับรองแล้วไปยังเจ้าพนักงานผู้จัดการตามหมาย

โดยพลัน

วิธีการทางธุรการในการขอออกหมายจับผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อความสะดวกรวดเร็วเท่านั้น มิใช่หลักเกณฑ์ที่กำหนดให้เจ้าพนักงานสามารถใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์แสดงหมายจับต่อผู้ต้องหาได้แต่อย่างใด การแสดงหมายจับต่อผู้ถูกจับจึงยังจำเป็นต้องแสดงเอกสารหมายจับให้ผู้ต้องหาเห็นและรับทราบชัดเจน เพื่อมิให้เกิดปัญหาการสื่อสารในระหว่างการจับกุมและการควบคุมตัว และแม้เกิดกรณีที่บุคคลซึ่งจะถูกจับขัดขวางหรือจะขัดขวางการจับซึ่งกฎหมายได้ให้อำนาจผู้ทำการจับสามารถใช้วิธีหรือการป้องกันทั้งหลายเท่าที่เหมาะสมแก่พฤติการณ์แห่งเรื่องในการจับ ผู้ทำการจับก็พึงกระทำด้วยความระมัดระวัง คำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน และไม่กระทำการเกินกว่าเหตุในอันที่จะก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้ถูกจับ

ส่วนประเด็นการอำนวยความสะดวกและการพิจารณาปล่อยชั่วคราวในชั้นสอบสวน แม้ผู้ถูกร้องจะมีอำนาจในการควบคุมตัวผู้ร้องไว้เพื่อทำการสอบสวน และระยะเวลาที่ควบคุมตัวนั้นไม่เกินกว่าที่กฎหมายกำหนด แต่ในระหว่างควบคุมตัว ผู้ถูกร้องไม่ได้ดำเนินการให้ผู้ร้องได้รับโอกาสในการจัดทำคำร้องขอปล่อยชั่วคราวในชั้นสอบสวน กล่าวคือ ไม่ได้อำนวยความสะดวกแก่ผู้ร้องในการจัดทำเอกสารแบบคำร้องขอประกันและสัญญาประกัน ส่งผลให้ผู้ร้องไม่สามารถใช้สิทธิในการขอปล่อยชั่วคราวในชั้นสอบสวนได้ตามกระบวนการที่ถูกต้อง ทั้งที่พนักงานสอบสวนผู้ซึ่งได้รับทราบความประสงค์ของผู้ร้องในการขอปล่อยชั่วคราวพึงอำนวยความสะดวกและแจ้งข้อมูลรวมถึงขั้นตอนการปฏิบัติที่จำเป็นเพื่อให้ผู้ถูกจับหรือญาติสามารถเข้าถึงสิทธิในกระบวนการยุติธรรมได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งปฏิบัติต่อผู้ถูกจับตามหลักสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่ามีความผิด

ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกันการกระทำหรือการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งกระทบสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของผู้ร้อง จึงให้เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และตำรวจภูธรภาค ๘ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๓) เพื่อพิจารณาดำเนินการ ดังนี้

๔.๑ ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติกำหนดแนวทางหรือมาตรการสำหรับให้เจ้าหน้าที่ใช้อุปกรณ์บันทึกภาพและเสียงในระหว่างปฏิบัติหน้าที่ ตามคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ ๑๗๘/๒๕๖๔ เรื่อง การบันทึกภาพและเสียงการตรวจค้น จับกุม และการสอบสวนคดีอาญา ลงวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๖๔ ทั้งนี้ เพื่อเป็นหลักประกันในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ป้องกันปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือการปฏิบัติหน้าที่อันอาจกระทบสิทธิในชีวิตและร่างกายของบุคคลในระหว่างการตรวจค้น จับกุม และการสอบสวนคดีอาญา

๔.๒ ให้ตำรวจภูธรภาค ๘ กำกับสถานีตำรวจภูธรอ่าวนางให้ปฏิบัติตามคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ ๔๑๙/๒๕๕๖ เรื่อง การอำนวยความสะดวกยุติธรรมในคดีอาญา การทำสำนวนการสอบสวน และมาตรการควบคุม ตรวจสอบ เรงรัดการสอบสวนคดีอาญา และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา

ความอาญาอย่างเคร่งครัด ทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจับ การควบคุมตัวบุคคลตามหมายจับ และการพิจารณาปล่อยชั่วคราวในชั้นสอบสวน โดยเฉพาะในการจับ เจ้าหน้าที่ต้องแสดงหมายจับให้ผู้ถูกจับเห็น และรับทราบชัดเจน หากเกิดกรณีที่บุคคลซึ่งจะถูกจับขัดขวางหรือจะขัดขวางการจับซึ่งกฎหมายได้ให้อำนาจผู้ทำการจับสามารถใช้วิธีหรือการป้องกันเท่าที่เหมาะสมแก่พฤติการณ์นั้นและพึงดำเนินการด้วยความระมัดระวังเพื่อป้องกันการกระทำการเกินกว่าเหตุในอันที่จะก่อให้เกิดอันตรายร้ายแรงต่อผู้ถูกจับ

๕. มติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและมาตรฐานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๓๗/๒๕๖๔ (๑๒) เมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๔ จึงมีมติให้ยุติเรื่อง และให้เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตามข้อ ๔.๑ และ ข้อ ๔.๒ ของรายงานนี้ต่อสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และตำรวจภูธรภาค ๘ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๓) เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์

นางปรีดา คงแป้น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาติ เศรษฐมาลินี

นางสาวศยามล ไกยูรวงศ์

นางสาวปิติกาญจน์ สิทธิเดช

นายวสันต์ ภัยหลีกลี้

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

